

**Recenzija par TV raidījumiem “Nekā personīga”, “TV3 ziņas” un
“900 sekundes”, kas tapuši ar sabiedriskā pasūtījuma atbalstu laika
posmā no 2020. gada aprīļa līdz jūlijam**

Recenzija sagatavota Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP)
uzdevumā

Recenzents: Ģirts Kasparāns, žurnāla “Mājas Viesis” galvenās redaktora vietnieks

Rīga, 2020. gada 30. novembrī

Recenzents veica raidījumu novērtējumu, vadoties pēc Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 71.panta pirmajā daļā noteiktajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP) Nolikuma par sabiedriskā pasūtījuma veidošanas principiem, NEPLP vadlīnijām Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma piemērošanai, veidojot ziņu, informatīvi dokumentālos un diskusiju raidījumus, kā arī ņemot vērā Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijas 2018.–2022.gadam Pielikumā Nr.6 “Kritēriji sabiedriskā pasūtījuma raidījumu/projektu novērtēšanai” ietvertos kritērijus.

Recenzijas mērķis ir izvērtēt, vai sabiedriskā pasūtījuma kritērijiem ir atbilstuši SIA “All Media Latvia” laika posmā no 2020.gada 20. aprīļa līdz 30.jūnijam veidotie un programmā “TV3” pārraidītie raidījumi “Nekā personīga”, laika posmā no 2020.gada 20.aprīļa līdz 31.jūlijam veidotie un programmā “TV3” pārraidītie raidījumi “TV3 ziņas”, kā arī laika posmā no 2020.gada 5.maija līdz 30.jūnijam veidotie un programmā “TV3” pārraidītie raidījumi “900 sekundes”.

Izlases kārtībā no katra raidījumu cikla tika aplūkoti četri raidījumi.

- 1) **“Nekā personīga”**: 3. un 17.maija, kā arī 14. un 21.jūnija raidījumi
- 2) **“TV3 ziņas”**: 22.aprīļa, 22.maija, 22.jūnija un 22.jūlija raidījumi
- 3) **“900 sekundes”**: 12., 20. un 28.maija, kā arī 8.jūnija raidījumi

Raidījums “Nekā personīga”

Raidījuma sākumā ir aktuālo ziņu bloks, kurā tiek vēstīts par attiecīgās dienas un nedēļas jaunumiem. Ziņās tiek atspoguļoti sabiedrībai būtiski jautājumi: Covid–19 izplatība un tās sekas, administratīvi teritoriālā reforma, gatavošanās skolu eksāmeniem, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nepietiekamais tehniskais nodrošinājums u.c. Pozitīvi vērtējams tas, ka 3.maija raidījumā pirms Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas svētkiem bija iekļauta intervija ar “4.maija deklarācijas kluba” prezidenti Veltu Čebotarenoku, kas skatītājiem uzsvēra šīs dienas vēsturisko nozīmi. Sižets kopumā bija veiksmīgs, bet nedaudz mulsinošs bija operatora un montāžas režisora darbs: brīdī, kad V.Čebotarenoka runā par PSRS konstitūcijas ietekmi uz Latvijas neatkarības atgūšanu, tuvplānā tiek rādīts V.Čebotarenokas suns, tādējādi novēršot skatītāju uzmanību no sarunas tēmas.

Raidījuma vizuālais noformējums kopumā vērtējams kā profesionāls un bagātīgs, it īpaši ņemot vērā ārkārtējās situācijas apstākļus, kad bija apgrūtināta tikšanās ar cilvēkiem un sižetu filmēšana. Raidījums izmanto arī nestandarta risinājumus: filmēšanu ar slēpto kameru vai drona skatījumu no putna lidojuma, kas skatītājiem palīdz labāk uztvert stāstījumu. Piemēram, skatījums no drona tika izmantots, lai skatītājiem parādītu eksbaņķiera Viktora Krasovicka villas apmērus Jūrmalā un Iecavas novadā veidoto šautuvi.

“Nekā personīga” katrā raidījumā piedāvā četrus pētnieciski analītiskus sižetus, kas skaidro sabiedrībai aktuālas norises politikā, ekonomikā un citās jomās. Raidījuma satura koncepcijas pieteikumā bija minēts, ka Covid–19 krīzes laikā raidījums daudz koncentrējas uz veselības aizsardzības un medicīniskās aprūpes jautājumiem, valsts/pašvaldību/iedzīvotāju mijiedarbību un atbildību krīzes situācijā. Taču četros raidījumos, ko noskatījās recenzijas autors, šiem jautājumiem bija veltīts tikai viens no 16 sižetiem: par pulcēšanās aizliegumu pārkāpumu Gulbenes pašvaldībā. Tiesa gan, jāņem vērā, ka sižeti pārsvarā tapuši vasaras periodā, kad Latvijā bija salīdzinoši zems Covid–19 izplatības līmenis un šis jautājums vairs nebija tik izteikti dominējošs sabiedrības uzmanības priekšplānā.

Kopumā jāsecina, ka ar sabiedriskā pasūtījuma atbalstu tapušo raidījumu tematika īpaši neatšķiras no tradicionālās “Nekā personīga” raidījumu tematikas, kas galvenokārt orientēta uz korupcijas izgaismošanu un tiesiskuma veicināšanu valsts/pašvaldību pārvaldē. Tā ir ļoti svarīga misija, ko “Nekā personīga” veidotāji veic augstā profesionālā līmenī, nodrošinot objektīvu skatījumu un viedokļu daudzveidību. Raidījums pētījis un informējis sabiedrību par daudzām lietām, kas liecina par iespējamo korupciju un nelietderīgu nodokļu maksātāju naudas izlietošanu. Piemēram, recenzēto raidījumu ietvaros tapuši sižeti par to, kāpēc Latvijas policistu formastērpu iegāde

izmaksāja divreiz dārgāk nekā Igaunijā; par iespējamo korupciju ceļu kaisīšanai paredzētās sāls iegādē; par dāsnām izdienas pensijām neievēlēto pašvaldību vadītājiem; par krāpšanos ar obligātās iepirkuma komponentes (OIK) atļaujām. “Nekā personīga” atsaucas uz Ekonomikas ministrijas aprēķiniem, saskaņā ar kuriem pēc “Nekā personīga” sižetiem, anulējot vairākiem desmitiem uzņēmumu izsniegtās OIK atļaujas, desmit gadu laikā aiztaupīts OIK pieaugums par aptuveni 300 miljoniem eiro.

NEPLP vadlīnijas Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma piemērošanai, veidojot ziņu, infomatīvi dokumentālos un diskusiju raidījumus, nosaka, ka raidījumu veidotājiem jānodrošina uzticēšanos faktiem, sniedzot publikai informāciju atbilstoši žurnālistikas profesionālajiem standartiem, t. i., caurskatāmu (kritiski izvērtēti un atklāti avoti un ziņu sniegšanas apstākļi), patiesu (pārbaudīta faktoloģisko apgalvojumu atbilstība faktiem vai vismaz sniegta atsauce uz avotu), daudzpusīgu un līdzsvarotu (atspoguļota viedokļu daudzveidība, ziņa un redakcionālais viedoklis ir nošķirti, korekti sniegti visu iesaistīto pušu viedokļi) un pilnīgu (sniegta nepieciešamā fona informācija par kontekstu) informāciju. Atspoguļojot sabiedrībai svarīgas, pretrunīgi vērtētas tēmas, katrā raidījumā jātiek atspoguļotam pienācīgi plašam būtisku viedokļu klāstam. Atspoguļojot asu, kritisku viedokli, iespēju robežās nepieciešams atspoguļot arī kritizētās personas vai organizācijas viedokli. “Nekā personīga” veidotāji ievēro šos standartus, jo sižetos ir dota iespēja izteikties arī personām un organizācijām, kuru rīcība tiek kritizēta.

Vienlaikus jāsecina, ka dažkārt raidījuma sižetos liela uzmanība tiek pievērsta organizāciju iekšējiem konfliktiem vai privātā biznesa cīņām. Piemēram, 17.maija raidījumā tiek plaši stāstīts par Valsts ieņēmumu dienesta darbinieka Māra Knoka aizrotēšanu uz citu amatu, izsakot aizdomas, ka tā ir VID vadības atreibība. Šajā raidījumā tika vēstīts arī par uzņēmēju Gulamu Gulami, kurš iesaistījies cīņā par kādas Vecrīgas viesnīcas pārņemšanu. Recenzijas autors neapšaubā, ka šie gadījumi ir uzmanības vērti un varētu interesēt arī plašāku sabiedrību, tomēr raidījuma veidotājiem vajadzētu rūpīgāk izvērtēt, cik būtiska ir konkrētās lietas ietekme uz sabiedrības interesēm.

Raidījuma koncepcijā īsti neiederas sižets par konfliktu Mārupē, kur vietējie privātmāju iedzīvotāji ir neapmierināti, ka viņu mājām priekšā plānots uzbūvēt daudzstāvu ēkas, tādējādi aizsedzot ainavu. Iedzīvotāji ir satraukti, ka tas samazinās viņu īpašumu tirgus vērtību, piemēram, kāda mājas īpašniece emocionāli izsakās, ka “ja būtu zināms, ka te pretī būtu piecstāvene, viņas māja nemaksātu ne pusi no tā”, ko šai sievietei nāksies maksāt kredītā līdz viņas mūža pēdējai dienai. Tāpat nav skaidrs, kāpēc sižetā īpaši tiek izcelts Dailes teātra aktieris Dainis Grūbe, kurš izsaka neapmierinātību ar plānoto apbūvi. Privātmāju īpašnieku iebildumi pret izmaiņām Mārupes novada attīstības plānā ir saprotami, bet nav skaidrs, kāpēc viņu interešu aizstāvībā jāiesaistās “Nekā personīga”. Šāds sižets vairāk iederētos “TV3” raidījumā “Bez Tabu”, kas specializējies iedzīvotāju sūdzību risināšanā. Turklāt sižeta noslēgumā skatītājiem tiek pavēstīts, ka Mārupes novada attīstības

plāna grozījumi nemaz nav aktuāli, jo pēc teritoriālās reformas Mārupes novadu apvienos ar Babītes novadu un būs jāveido jauns plāns.

Atzinīgi ir vērtējams sižets par 1939. gadā filmēto amatieru video, kas iemūžinājis līdz šim neredzētas ainas no pirmskara Latvijas un ko atradis Latvijā dzīvojošais krievu dokumentālā kino režisors Vitālijs Manskis. Šis sižets teicami pildīja sabiedriskā pasūtījuma mērķos iekļauto misiju par nacionālās identitātes un patriotisma stiprināšanu, Latvijas vēstures popularizēšanu. Pozitīvi, ka sižetā bija atspoguļots ne tikai filmas atradēja V.Manska, bet arī profesionālu vēsturnieku Ineses Dreimanes un Edvīna Evarta viedoklis par video redzamo laikmetu.

“Nekā personīga”

Kritēriji sabiedriskā pasūtījuma novērtēšanai

1. Universiālie kritēriji

Kritēriji	Recenzenta vērtējums	Pamatojums
Atbilstība projekta satura koncepcijā definētajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem	Atbilst	Raidījums atbilst sabiedriskā pasūtījuma kritērijiem, veicina pilsoniskās sabiedrības veidošanu, vēršoties pret korupciju un izceļot tiesiskuma vērtības.
Atbilstība projekta satura koncepcijā definētajam mērķim un uzdevumam	Atbilst	Raidījums pilda satura koncepcijā deklarēto uzdevumu padziļināti pētīt sabiedriskos, politiskos un ekonomikas procesus, kā arī pievērst sabiedrības uzmanību šo procesu norisēm un kopsakarībām.
Projektam ir ilgtspējīgs efekts, tostarp žurnālistikas un mediju profesionālās kvalitātes uzlabošanā	Atbilst	Raidījumam ir svarīga loma Latvijas pētnieciskās žurnālistikas uzturēšanā un attīstībā.
Satura pieejamības nodrošināšana daudzveidīgās satura izplatīšanas platformās un sasniedzamā auditorija	Atbilst	Raidījums ir pieejams plašai auditorijai gan TV apraidē, gan interneta platformās. Raidījuma sižetos atklāto informāciju plaši izmanto arī citi plašsaziņas līdzekļi.
Satura atbilstība žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem, politiskās neitralitātes ievērošana tēmu un viesu izvēlē, viedokļu daudzveidība	Atbilst	Raidījuma veidotāji ievēro žurnālistikas ētiku un profesionālos standartus. Raidījumos bija vērojama viedokļu daudzveidība un politiskā neitralitāte.

2. Speciālie kritēriji satura audio un audiovizuālā formāta novērtēšanai

Kritēriji	Recenzenta vērtējums
Formas kritēriji (atbilstība formātam, scenārija dramaturģijas kvalitāte, vēstījuma dinamika, režijas kvalitāte, mūzikas izmantošanas prasmes, subtitru kvalitāte)	Raidījums ir dinamisks un saistošs, veidots atbilstoši pētnieciski analītiskās žurnālistikas formātam.
Satura kritēriji (redaktora un producēšanas darba kvalitāte, satura vērtība un oriģinalitāte, valodas lietojums, grafika un vizuālie risinājumi)	Raidījuma saturs ir vērtīgs un oriģināls, lielākā daļa sižetu piedāvā skatītājiem jaunu informāciju, par ko citi plašsaziņas līdzekļi pirms tam nav ziņojuši. Grafika un vizuālie risinājumi ir augstā profesionālā līmenī. Valodas lietojums ir latviešu literārās valodas normām atbilstošs.
Vadītāji: profesionālās īpašības un iemaņas (personas profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, ķermeņa valodas prasme, spēja reaģēt neordinārās situācijās, spēja nodrošināt stabilu profesionālo kvalitāti, līdzdalība satura komunikācijā, prasme vadīt intervijas, sarunas, diskusijas, improvizācijas prasme, prasme strādāt tiešraidē, sagatavotības līmenis)	Raidījuma vadītājiem piemīt nepieciešamās profesionālās īpašības, lai uzrunātu skatītājus un piesaistītu uzmanību. Raidījuma vadītāji darbojas ne tikai kā moderatori, bet arī paši veido atsevišķus sižetus, tādēļ skatītājiem rodas lielāka pārliecība, ka viņi pārzina jautājumus, par ko tiek runāts raidījumā.
Iesaistītais personāls (žurnālisti, operatori, montāžisti un citi satura radītāji): profesionālās īpašības un iemaņas (profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, spēja reaģēt neordinārās situācijās, spēja nodrošināt profesionālo kvalitāti, prasme strādāt tiešraidē, sagatavotības līmenis)	Raidījuma žurnālisti, operatori, montāžisti un citi satura veidotāji darbojas augstā profesionālā līmenī.

3. Rekomendācijas

Kritēriji	Recenzenta vērtējums
Vai projekta realizēšana nākotnē būtu jāturpina sabiedriskā pasūtījuma ietvaros?	Raidījums nodrošina vērtīgu pienesumu pilsoniskās sabiedrības un tiesiskuma attīstībai Latvijā, tādēļ iespēju robežās būtu izskatāma finansējuma piešķiršana arī turpmāk. Taču veidojas arī interešu konflikta risks, jo raidījuma galvenā misija ir pildīt demokrātijas “sargsuņa” funkcijas attiecībā uz valsts un pašvaldību iestādēm, bet finansējuma saņemšana no valsts var mazināt raidījuma neatkarību. Sabiedrība jau finansē līdzīga formāta raidījumu “De Facto”, kas tiek veidots sabiedrisko mediju kanālā LTV1.
Vai projektā nepieciešami būtiski uzlabojumi?	Ja projekts tiek veidots sabiedriskā pasūtījuma ietvaros, raidījumā būtu vēlams atspoguļot plašāku tēmu loku, kas tieši ietekmē sabiedrību.
Projektā iesaistītā radošā personāla kompetence un profesionalitātes vērtējums	Raidījuma radošais personāls ir kompetents un darbojas profesionāli augstā līmenī.

Raidījums “TV3 ziņas”

Neilgi pirms Covid–19 pandēmijas sākuma tika likvidēts LNT ziņu dienests un daļa kolektīva iekļāvās TV3 ziņu dienestā. Šīm pārmaiņām bija būtiska ietekme uz žurnālistikas vidi Latvijā, tādēļ bija svarīgi saglabāt un attīstīt “TV3 ziņu” profesionālo līmeni, lai skatītājiem nodrošinātu daudzveidīgu un objektīvu informāciju.

“TV3 ziņu” raidījumos, ko noskatījās recenzents, bija sekmīgi atspoguļotas galvenās aktualitātes valstī: Covid–19 izplatīšanās un pandēmijas ietekme uz ekonomiku, administratīvi teritoriālās

reformas pieņemšana, gatavošanās Rīgas domes ārkārtas vēlēšanām u.c. Ziņas bija aplūkots plašs jautājumu loks, ne tikai Covid-19 pandēmija, kas vasarā vairs tik ļoti nedominēja ziņu raidījumos.

Atzinīgi ir vērtējams tas, ka “TV3 ziņas” atspoguļo ne tikai amatpersonu un lēmumu pieņēmēju, bet arī parasto iedzīvotāju viedokli. Piemēram, sižetā par Latvijas iedzīvotāju repatriāciju no ārzemēm izsakās atlidojušie pasažieri un viņu tuvinieki; sižetā par Covid-19 laika dzīvi augstskolu kopmītnēs izsakās studenti un kopmītnu iedzīvotāji. Pozitīvs piemērs no citas jomas: sižetā par Latvijas līdzdalību Eiropas Savienības robezsardzes misijā “Frontex” runā ne tikai Robežsardzes vadība, bet arī paši robežsargi, kas piedalījušies šajās misijās.

“TV3 ziņas” rūpējas par saviem skatītājiem, tādēļ pirms Līgo svētkiem laba iniciatīva bija sižets par to, kā novērst slīkšanas gadījumus, piemēram, neļaut cilvēkiem alkohola reibumā doties ūdenī. Labs paņēmieni, kā TV žurnālisti var rādīt piemēru skatītājiem bija raidījums, kurā reportieris Rūdolfs Krieviņš sižetu par mutes un sejas aizsegu lietošanu sabiedriskajā transportā pieteica, pats esot sejas maskā.

Vēl viena pozitīva “TV3” ziņu iezīme ir tas, ka raidījumā tiek atspoguļotas ne tikai Rīgas ziņas, bet ir arī sižeti no dažādiem Latvijas reģioniem. Piemēram, ziņās bija sižets no Alsungas, kur suiti protestēja pret gaidāmo pievienošanu Alsungas novadam, savukārt pirms Jāņiem tika parādīts sižets no Kandavas, kur vietējie teātra entuziasti iestudēja lugu “Dullais barons Bunduls”.

Ziņu sižetos par ekonomiku būtu vēlams vairāk orientēties uz skatītāja, ierindas patērētāja, nevis biznesa vadības un uzņēmēju perspektīvu. Piemēram, “TV3 ziņu” sižets par vietējā tūrisma attīstību Latvijā bija veidots vairāk no tūrisma nozares uzņēmēju, nevis iedzīvotāju, tūrisma pakalpojumu lietotāju perspektīvas. Kā negatīva tendence tika pasniegts tas, ka vietējie tūristi ceļojumos pa Latviju salīdzinoši maz izmanto nakstmitnes un sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumus. Tas nav izdevīgi tūrisma biznesam, bet pašiem ceļotājiem nozīmē ietaupītus līdzekļus un apliecina, ka Latviju iespējams apceļot arī par nelielu budžetu.

Vēl viens sižets, kas vairāk varēja būt orientēts uz skatītāju interesēm, bija par dzelzceļa nozares aktualitātēm. Sižets tika sākts ar “Latvijas dzelzceļa” finanšu problēmām un biznesa plāniem, bet sižeta beigās tiek pieminēts tas, ka ar Eiropas Savienības atbalstu tiks īstenota vērienīga dzelzceļa staciju modernizācijas programma, kā arī atklāta pasažieru dzelzceļa satiksme ar Bolderāju. Skatītājiem šādas ziņas varētu būt noderīgākas nekā “Latvijas dzelzceļa” biznesa plānu analīze.

Ziņu moderatoriem un sižetu autoriem ir jā rūpējas par latviešu literārās valodas stiprināšanu, jāizvairās no žargonvārdiem un liekiem svešvārdiem. Piemēram, nav ieteicams studentu kopmītnes dēvēt žargonvārdā par “kojām”. Sižetā par “Latvijas dzelzceļa” nākotnes plāniem tiek runāts par jūras un autokravu “ekspedīcijām”, titros parādās “ekspedēšana”, lai gan latviešu valodā to varētu pateikt daudz vienkāršāk: kravu pārvadājumi, sūtījumi. Viens no sižetiem bija veltīts jaunumiem “influenceru” pasaulē, lai gan Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija jau pagājušogad ieteica angļiskā “influencer” vietā lietot latvisko vārdu “ietekmētājs”.

“TV3 ziņas”

Kritēriji sabiedriskā pasūtījuma novērtēšanai

1. Universiālie kritēriji

Kritēriji	Recenzenta vērtējums	Pamatojums
Atbilstība projekta satura koncepcijā definētajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem	Atbilst	Raidījums atbilst sabiedriskā pasūtījuma kritērijiem, nodrošina objektīvas un neatkarīgas ziņas par notikumiem Latvijā un pasaulē.
Atbilstība projekta satura koncepcijā definētajam mērķim un uzdevumam	Atbilst	Raidījums pilda uzdevumu informēt un izglītēt iedzīvotājus par sabiedrībai būtiskiem jautājumiem, nodrošina viedokļu daudzveidību.
Projektam ir ilgspējīgs efekts, tostarp žurnālistikas un mediju profesionālās kvalitātes uzlabošanā	Atbilst	Raidījums nodrošina augsta līmeņa žurnālistiku TV ziņu žanrā, tas veido konkurenci sabiedriskiem medijiem, tādējādi veicinot gan sabiedrisko, gan komerciālo mediju profesionālo attīstību.
Satura pieejamības nodrošināšana daudzveidīgās satura izplatīšanas platformās un sasniedzamā auditorija	Atbilst	Raidījums ir pieejams plašai auditorijai gan TV apraidē, gan interneta platformās. Raidījuma atklāto informāciju pārpublicē un izmanto arī citi plašsaziņas līdzekļi.
Satura atbilstība žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem, politiskās	Atbilst	Raidījuma veidotāji ievēro žurnālistikas ētiku un profesionālos standartus.

neitralitātes ievērošana tēmu un viesu izvēlē, viedokļu daudzveidība	Raidījumos ir vērojama viedokļu daudzveidība un politiskā neitralitāte.
--	---

2. Speciālie kritēriji satura audio un audiovizuālā formāta novērtēšanai

Kritēriji	Recenzenta vērtējums
Formas kritēriji (atbilstība formātam, scenārija dramaturģijas kvalitāte, vēstījuma dinamika, režijas kvalitāte, mūzikas izmantošanas prasmes, subtitru kvalitāte)	Ziņu raidījumi ir dinamiski un saistoši, veidoti atbilstoši TV ziņu formātam. Raidījuma moderatori un korespondenti sekmīgi uzrunā auditoriju, veicinot skatītāju pārliecību, ka šai informācijai var uzticēties.
Satura kritēriji (redaktora un producēšanas darba kvalitāte, satura vērtība un oriģinalitāte, valodas lietojums, grafika un vizuālie risinājumi)	Raidījuma saturs ir vērtīgs, atspoguļo sabiedrībai svarīgus jautājumus. Grafika un vizuālie risinājumi ir augstā profesionālā līmenī. Valodas lietojums pārsvarā ir latviešu literārās valodas normām atbilstošs, bet dažkārt vērojamas neprecizitātes.
Vadītāji: profesionālās īpašības un iemaņas (personas profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, ķermeņa valodas prasme, spēja reaģēt neordinārās situācijās, spēja nodrošināt stabilu profesionālo kvalitāti, līdzdalība satura komunikācijā, prasme vadīt intervijas, sarunas, diskusijas, improvizācijas prasme, prasme strādāt tiešraidē, sagatavotības līmenis)	Raidījuma vadītājiem piemīt nepieciešamās profesionālās īpašības, lai uzrunātu skatītājus un piesaistītu uzmanību. Raidījuma moderatori jau ilgi darbojas televīzijā, tādēļ gadu gaitā ieguvuši skatītāju uzticību. Žurnālisti ir sagatavojušies intervijām un uzdod precīzus jautājumus, kas ir būtiski sabiedrībai.
Iesaistītais personāls (žurnālisti, operatori, montāžisti un citi satura radītāji): profesionālās īpašības un iemaņas (profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, spēja reaģēt neordinārās situācijās, spēja nodrošināt profesionālo kvalitāti, prasme strādāt tiešraidē,	Raidījuma žurnālisti, operatori, montāžisti un citi satura veidotāji darbojas augstā profesionālā līmenī.

sagatavotības līmenis)

3. Rekomendācijas

Kritēriji	Recenzenta vērtējums
Vai projekta realizēšana nākotnē būtu jāturpina sabiedriskā pasūtījuma ietvaros?	Covid–19 izraisītās krīzes un ārkārtējās situācijas laikā raidījuma atbalstīšana bija nepieciešama, lai saglabātu profesionālu ziņu dienestu, kas darbojas atbilstoši augstiem žurnālistikas standartiem un piedāvā skatītājiem uzticamu, objektīvu informāciju. Ja šāda situācija saglabājas arī nākotnē, raidījumu arī turpmāk varētu finansēt sabiedriskā pasūtījuma ietvaros. Normālā situācijā, kad Covid–19 krīze būs pārvarēta, šāds atbalsts vairs nebūtu nepieciešams.
Vai projektā nepieciešami būtiski uzlabojumi?	Ja projekts tiek veidots sabiedriskā pasūtījuma ietvaros, raidījumā būtu vēlams vairāk vēstīt par sabiedrības veselības jautājumiem.
Projektā iesaistītā radošā personāla kompetence un profesionalitātes vērtējums	Raidījuma radošais personāls ir kompetents un darbojas profesionāli augstā līmenī.

Raidījums “900 sekundes”

“TV3” raidījums “900 sekundes” ir rīta ziņu raidījums, kas ir ēterā katru darba dienu no pulksten 6.00 līdz 8.15. Raidījuma satura koncepcijā kā mērķis bija nosaukts sniegt iedzīvotājiem aktuālo informāciju, palīdzēt izprast un analizēt situāciju gan caur “līdzcilvēku acīm”, gan caur “ekspertu prizmu”. Raidījums apņēmas nodrošināt objektīvu un uzticamu saturu, kas Covid–19 krīzes laikā palīdz spriest kopsakarībās un izdarīt secinājumus par situācijas attīstību.

Analizējot raidījuma saturu, jāņem vērā, ka “900 sekundes” raidlaiks ir krietni ilgāks nekā “TV3 ziņām” un “Nekā personīga”, tādēļ aktuālā informācija par sabiedriski politiskām norisēm valstī tiek papildināta ar vieglāka rakstura informāciju: sporta un laika ziņām, mūzikas bloku u.c.

Atbilstoši rīta programmas specifikai daļa sižetu raidījuma gaitā atkārtojas, jo cilvēki raidījumu skatās dažādos laikos pirms došanās uz darbu.

Salīdzinot ar “TV3 ziņu” un “Nekā personīga” saturu, redzams, ka “900 sekundēs” ir mazāk oriģināla satura sižetu, lielāks uzsvars ir likts uz ārzemju ziņām un preses apskatu, sporta un laika ziņām. Ziņās biežāk parādās izklaidējoša rakstura sižeti: par neparastu putnu Izraēlā, par Pikaso gleznas izložēšanu loterijā, par to, kur paliek Rīgas strūklakās samestā tūristu nauda. Vērtīgs pienesums ir rubrika “22.gadsimts” par zinātnes jaunumiem.

Raidījums ir sociāli atbildīgs un izrāda rūpes par Latvijas iedzīvotājiem, piemēram, vienā no sižetiem bija saruna ar neiroķirurgu Šlēziņu par rehabilitāciju pēc insulta. Sabiedrības interesēm atbilstoši bija arī sižeti par Labestības dienas vēstnešiem, par palīdzību bērniem ar īpašām vajadzībām. Starptautiskās medmāsu dienas sižetā bija redzams sižets par Stradiņa slimnīcas medbrāli Juri Zāģeri, tādējādi palīdzot atbrīvoties no stereotipa, ka šajā profesijā strādā tikai sievietes. Pozitīvi vērtējams tas, ka “900 sekundēs” sižetus veido arī korespondenti, kuru dzimtā valoda nav latviešu, tādējādi rodas iespēja labāk uzrunāt mazākumtautību auditoriju.

Būtiska raidījuma daļa ir intervijas ar amatpersonām un viedokļu līderiem. “900 sekundēs” intervijas ir labi sagatavotas, moderatori ir profesionāli, uzdod kompetentus jautājumus, neļauj runātājiem izplūst liekvārdībā, nepieciešamības gadījumā pārtrauc ar precizējošiem jautājumiem.

“900 sekundes”

Kritēriji sabiedriskā pasūtījuma novērtēšanai

1. Universiālie kritēriji

Kritēriji	Recenzenta vērtējums	Pamatojums
Atbilstība projekta satura koncepcijā definētajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem	Daļēji atbilst	Raidījums atbilst sabiedriskā pasūtījuma kritērijiem, tas nodrošina objektīvas un neatkarīgas ziņas par

		<p>notikumiem Latvijā un pasaulē, piedāvā viedokļu daudzveidību. Taču salīdzinoši lielu daļu raidījuma veido izklaidējoša rakstura informācija, kas nebūtu jāfinansē ar sabiedriskā pasūtījuma līdzekļiem.</p>
<p>Atbilstība projekta satura koncepcijā definētajam mērķim un uzdevumam</p>	<p>Daļēji atbilst</p>	<p>Raidījums pilda uzdevumu informēt un izglītēt iedzīvotājus par sabiedrībai būtiskiem jautājumiem. Satura koncepcijā bija norādīts, ka raidījumā īpaša uzmanība pievērsta Covid-19 krīzes ietekmei uz sabiedrību un skatītājiem piedāvātas īpašas rubrikas, bet recenzijā apskatītajos raidījumos uz to vairs nebija likts uzsvars.</p>
<p>Projektam ir ilgtspējīgs efekts, tostarp žurnālistikas un mediju profesionālās kvalitātes uzlabošanā</p>	<p>Daļēji atbilst</p>	<p>Raidījums nodrošina augsta līmeņa žurnālistiku TV ziņu un rīta raidījumu žanrā, bet veidotais saturs ne vienmēr ir sabiedrībai būtisks un neizstājams.</p>
<p>Satura pieejamības nodrošināšana daudzveidīgās satura izplatīšanas platformās un sasniedzamā auditorija</p>	<p>Atbilst</p>	<p>Raidījums ir pieejams plašai auditorijai gan TV apraidē, gan interneta platformās. Raidījuma intervijas ar amatpersonām un viedokļu līderiem citē arī citi plašsaziņas līdzekļi.</p>
<p>Satura atbilstība žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem, politiskās neitralitātes ievērošana tēmu un viesu izvēlē, viedokļu</p>	<p>Atbilst</p>	<p>Raidījuma veidotāji ievēro žurnālistikas ētiku un profesionālos standartus. Raidījumos ir vērojama viedokļu daudzveidība un</p>

daudzveidība	politiskā neitralitāte.
--------------	-------------------------

2. Speciālie kritēriji satura audio un audiovizuālā formāta novērtēšanai

Kritēriji	Recenzenta vērtējums
Formas kritēriji (atbilstība formātam, scenārija dramaturģijas kvalitāte, vēstījuma dinamika, režijas kvalitāte, mūzikas izmantošanas prasmes, subtitru kvalitāte)	Raidījumi ir dinamiski un saistoši, veidoti atbilstoši TV rīta raidījumu un ziņu formātam. Raidījuma moderatori un korespondenti sekmīgi uzrunā auditoriju, veicinot skatītāju pārliecību, ka šai informācijai var uzticēties.
Satura kritēriji (redaktora un producēšanas darba kvalitāte, satura vērtība un oriģinalitāte, valodas lietojums, grafika un vizuālie risinājumi)	Raidījuma saturs vairumā gadījumu ir vērtīgs, atspoguļo sabiedrībai svarīgus jautājumus. Diezgan lielu daļu raidījuma veido ārzemju, sporta un laika ziņas, ko skatītāji var uzzināt arī no citiem informācijas kanāliem, tādēļ šis saturs nav uzskatāms par oriģinālu. Grafika un vizuālie risinājumi ir augstā profesionālā līmenī. Valodas lietojums pārsvarā ir latviešu literārās valodas normām atbilstošs, bet dažkārt vērojamas neprecizitātes.
Vadītāji: profesionālās īpašības un iemaņas (personas profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, ķermeņa valodas prasme, spēja reaģēt neordinārās situācijās, spēja nodrošināt stabili profesionālo kvalitāti, līdzdalība satura komunikācijā, prasme vadīt intervijas, sarunas, diskusijas, improvizācijas prasme, prasme strādāt tiešraidē, sagatavotības līmenis)	Raidījuma moderatoriem un ziņu korespondentiem piemīt nepieciešamās profesionālās īpašības, lai uzrunātu skatītājus un piesaistītu uzmanību. Moderatori ir sagatavojušies intervijām un uzdod precīzus jautājumus, kas ir būtiski sabiedrībai. Darbs tiešraidē notiek bez aizķeršanās.
Iesaistītais personāls (žurnālisti, operatori, montāžisti un citi satura radītāji): profesionālās īpašības un iemaņas (profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, spēja reaģēt	Raidījuma žurnālisti, operatori, montāžisti un citi satura veidotāji darbojas augstā profesionālā līmenī.

neordinārās situācijās, spēja nodrošināt profesionālo kvalitāti, prasme strādāt tiešraidē, sagatavotības līmenis)	
---	--

3. Rekomendācijas

Kritēriji	Recenzenta vērtējums
Vai projekta realizēšana nākotnē būtu jāturpina sabiedriskā pasūtījuma ietvaros?	Covid–19 izraisītās krīzes un ārkārtējās situācijas laikā raidījuma atbalstīšana bija nepieciešama, lai stiprinātu profesionālu ziņu dienestu, kas darbojas atbilstoši augstiem žurnālistikas standartiem un piedāvā skatītājiem uzticamu, objektīvu informāciju. Ja šāda situācija saglabājas arī nākotnē, raidījumu arī turpmāk iespējams finansēt sabiedriskā pasūtījuma ietvaros. Normālā situācijā, kad Covid–19 krīze būs pārvarēta, šāds atbalsts vairs nebūtu nepieciešams.
Vai projektā nepieciešami būtiski uzlabojumi?	Ja projekts tiek veidots sabiedriskā pasūtījuma ietvaros, vajadzētu skaidrāk definēt, kuras no raidījuma daļām būtu finansējamas ar sabiedriskā pasūtījuma palīdzību un kāds sabiedrībai būtisku jautājumu loks būtu jāatspoguļo par šiem līdzekļiem.
Projektā iesaistītā radošā personāla kompetence un profesionalitātes vērtējums	Raidījuma radošais personāls ir kompetents un darbojas profesionāli augstā līmenī.

Secinājumi

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, izsludinot konkursu par ziņu, informatīvi analītisko un pētniecisko raidījumu veidošanu un izplatīšanu komerciālajos nacionālajos elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos, kā mērķi izvirzīja veicināt valsts informatīvās telpas drošību, kā arī daudzpusīgas informācijas un viedokļu saņemšanu, pārvarot Covid–19 krīzi. Sabiedriskā pasūtījuma finansējums bija paredzēts, lai stiprinātu kvalitatīvas žurnālistikas pastāvēšanu un pieejamību pēc iespējas lielākai daļai sabiedrības.

Recenzenta vērtējumā šis mērķis ir sasniegts. “TV3” ziņu dienestam un raidījuma “Nekā personīga” veidotājiem ir svarīga loma sabiedrības informēšanā, objektīvas un daudzveidīgas informācijas nodrošināšanā. Covid–19 krīzes dēļ iespējas finansēt kvalitatīvas žurnālistikas veidošanu bija apdraudētas, tādēļ sabiedriskā pasūtījuma finansējums ir bijis ļoti noderīgs, lai saglabātu žurnālistikas kapacitāti un uzticamas informācijas pieejamību.

Recenzijas autors **Ģirts Kasparāns**
